

လူ့သမိုင်းအနှစ်ချုပ်
ဘဏ္ဍာရီမှ ဒေဝတာသို့
ဟိန်းလတ်

Yuval Noah Harari
A Brief History Of Humankind

မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသူ၏ စကား

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁၀၀,၀၀၀ ခန့်က "ဟိုမိုဆာပီယင်း"ခေါ် ပထမဆုံး ရှေးဦးလူသားများ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည် ။ ၎င်းတို့ သည် အာဖရိကတိုက်၏ ချောင်ထဲတွင် နေထိုင်ရင်း ကိုယ့်အလုပ်သာ ကိုယ်လုပ်သော မထင်မရှားသတ္တဝါများ သာ ဖြစ်ကြသည် ။ ထိုသူများကား ကျွန်ုပ်တို့ လူသား၏ ရှေ့ပြေးဘိုးဘေးဘီဘင်များ ဖြစ်ကြသည် ။ နောက်ပိုင်းတွင် သူတို့ က ကမ္ဘာဂြိုဟ်တွင် အခြားသောလူသားမျိုးစိတ် အနည်းဆုံးငါးခုဖြင့် ခွဲဝေနေထိုင်လာကြသည် ။ ဂေဟစနစ်တွင် သူတို့ ၏ အခန်းကဏ္ဍကား လူဝံ၊ ပိုးစုန်းကြူး သို့မဟုတ် ရေခူ စသည် တို့ ထက် ဘာမှ မပိုလှ။

ထို့နောက် လွန်ခဲ့သောနှစ် ၇၀,၀၀၀ ခန့်တွင် ကား ဤရှေးဦးလူသားများ ၏ စိတ်တွင် ထူးခြားဆန်းပြားသော အပြောင်းအလဲက နေရာဝင်ယူလာ၏။ ဤသို့ဖြင့် သူတို့ သည် ကမ္ဘာဂြိုဟ်တစ်ခုလုံး၏ အရှင်သခင်နှင့် ဂေဟစနစ်၏ အန္တရာယ်ကောင်အဖြစ် ပြောင်းလဲလာသည် ။ ယနေ့ဆိုလျှင် သူတို့ သည် နတ်ဘုရားအဆင့်သို့ ဖြစ်ထွန်းရန်အလားအလာတွေ ရှိလာကုန်ပြီ။ သူတို့ ပင်လျှင် ဖန်ဆင်းနိုင်၊ သူတို့ ပင်လျှင်လည်း ဖျက်ဆီးနိုင်သော ဒေဝတာတန်ခိုး အရည်အသွေးများ ပြည့်ဝပိုင်ဆိုင်နေကြလေပြီ။

* ရှေးဦးလူသားတွေ ကမ္ဘာမြေကြီးကို မည်ကဲ့သို့
အောင်နိုင်ကြပါသလဲ။

* အခြားသောလူသားမျိုးစိတ်များ အပေါ်
ဘာတွေကျရောက်လာပါသလဲ။

လူသမိုင်းဆိုသည် လူဖြစ်သောကျွန်တော်တို့ မသိမဖြစ်သော
အကြောင်းအရာဖြစ်သည် ။ "လူကို
လူလိုနားလည်ပါ"ဟူသောစကားသည် ဤနေရာတွင်
ကွက်တိအကျုံးဝင်နေသည် ။ တကယ်တော့ လူသားများ မြေကမ္ဘာတွင်
စတင်နေထိုင်၊ စိန်ခေါ်မှုမျိုးစုံ ကျော်နင်းဖြတ်သန်း၊
အသိအမြင်တော်လှန်ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေးတော်လှန်ရေး၊ သိပ္ပံနည်းကျ
တော်လှန်ရေးများ ၏ နောက်တွင် ကမ္ဘာဂြိုဟ်ကို စိုးမိုးအောင်နိုင်သူ
ဖြစ်လာသည် အထိ သမိုင်းကြောင်းကို အသေးစိတ်သိလိုသည် ။
ပထမဆုံးအနေနှင့် သမိုင်းကြောင်းသိရမည်။ ထို့နောက်
သမိုင်းဘီးလည်ပတ်မှုမှ အဆက်အသွယ်များကိုနားလည်ဖို့ လို၏။
အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ် အကျိုးဆက်များကို
မြင်အောင်ကြည့်တတ်ရမည်။ ပြီးတော့ ဝေဖန်၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင်၊
သံဝေဂယူစရာရှိတာ ယူ၊ အမှားတွေကို မဖြစ်အောင်ရှောင်ရှား၊
အတုယူစရာတွေကို ပြန်လည်လက်တွေ့အသုံးချ။

ကျွန်တော်တို့ လူသားများ အဖို့ ယနေ့ယခု ရောက်ရှိနေသည့်
အခြေအနေမှ နေ၍ နောက်ကြောင်းပြန် ငဲ့စောင်းကြည့်သင့်သည် ။
ငါတို့ ဘယ်ရွှေ့ဘယ်မျှထိ ခရီးပေါက် ရောက်ချင်ခဲ့ကြပြီလဲ။ ရှေ့ဆက်၍
ဘယ်လိုခရီးဆက်ကြမည်လဲ။ ငြိမ်းချမ်းသာယာ
နေချင့်စဖွယ်ကောင်းသော ကမ္ဘာသစ်တစ်ခုကို ကျွန်တော်တို့

လူသားတွေ
တည်ဆောက်သွားကြမည်လဲ။

ဘယ်လိုစိတ်ဓာတ်မျိုးထားပြီး

ဤစာအုပ်သည် သမိုင်းမည်ကာမတ္တစာအုပ်မဟုတ်။
သိချင်စရာတွေ၊ သိထားသင့်တာတွေ အပြည့်အစုံပါသည့်အပြင်
စာတစ်ပိုဒ်ဖတ်ပြီးတိုင်း အတွေးသစ်တစ်ခုကို ရစေနိုင်သည် ။
သုံးသပ်ချက်အသစ်ကို တွေ့ရမည်။ စာဖတ်သူကိုယ်တိုင်လည်း
ထိုအတွေးစ အမျှင်တန်းနောက်တွင် ကောက်ကောက်ပါအောင်
လိုက်သွားမှာ သေချာသည် ။

ယနေ့ထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထွက်ခဲ့သမျှ သူ့သမိုင်းစာအုပ်များ ထဲတွင်
ခေတ်အမီဆုံး၊ အတွေးအရဲဆုံး၊ မည်သည့်ဘက် မည်သည့်လူမျိုးဘက်မှ
မလိုက်ဘဲ ယထာဘူတအကျဆုံး စာအုပ်ဖြစ်၍ မြန်မာဘာသာ
ပြန်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည် ။

ဤစာအုပ်ဖတ်ပြီးလျှင် စာဖတ်သူ၏ ရှိရင်းစွဲ
"လူ့သမိုင်း"အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များ သည် ပို၍
ခိုင်မာစွဲမြဲလျှင် စွဲမြဲမည်။ သို့တည်းမဟုတ်
လုံးဝပြောင်းလဲသွားစရာအကြောင်းလည်း ရှိ၏။
ကျိန်းသေပေါက်ပြောရသည် ကား ဤစာအုပ်ဖတ်ပြီးလျှင်
စာဖတ်သူသည် "လူအသစ် လူအစစ်"ဖြစ်သွားမည်ကား အမှန်ပင်
မူချသေချာလှပါကြောင်း။

ဟိန်းလတ်

အပိုင်း (၁)
သိနားလည်မှုဆိုင်ရာတော်လှန်ရေး

အခန်း (၁)

သိသာထင်ရှားမှုမရှိသော တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁၃.၅ ဘီလျံခန့်တွင် ရုပ်ဝတ္ထု၊ စွမ်းအင်၊ အချိန်နှင့် အာကာသတို့ သည် စကြဝဠာဆိုင်ရာ မဟာပေါက်ကွဲမှုထဲတိုင် တည်ရှိပုံရသည် ။ ကျွန်ုပ်တို့ စကြဝဠာကြီး၏ အခြေခံများ ၏ အကြောင်းကို "ရူပဗေဒ"ဟု ခေါ်၏။

စကြဝဠာဆိုင်ရာ မဟာပေါက်ကွဲမှုမှ နောက်ပိုင်း နှစ် ၃၀၀,၀၀၀ ခန့်တွင် ရုပ်ဝတ္ထုနှင့် စွမ်းအင်သည် ရှုပ်ထွေးသောအဖွဲ့အစည်းများ အဖြစ် စတင်ဖြစ်ပေါ်လာကာ "အက်တမ်" (အနုမြူ)နှင့် "မော်လီကျူးများ" "ဟု ခေါ်လာကြ၏။ ဤအနုမြူနှင့် မော်လီကျူးများ အကြောင်း ဇာတ်လမ်းကိုကား "ဓာတုဗေဒ"ဟု ခေါ်၏။

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၃.၈ ဘီလျံခန့်တွင် ကမ္ဘာမြေကြီးဟု ခေါ်သော ဂြိုဟ်ပေါ်တွင် ဤမော်လီကျူးများက ပေါင်းစပ်ကာ အတော်လေးကြီးမားပြီး ရှုပ်ထွေးသောဖွဲ့စည်းမှုများ ဖြစ် လာပြီး ၎င်းတို့ သည် "ဇီဝရုပ်"ဖြစ်လာကြ၏။ ဤဇီဝရုပ်များ အကြောင်းကို

"ဇီဝဗေဒ"ဟု ခေါ်၏။

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၇၀,၀၀၀ ခန့်က "ဟိုမိုဆာပီယင်း" မျိုးစိတ်များ ဖြစ်သော ဇီဝရုပ်များက ပိုမို၍ အသေးစိတ်ချဲ့ထွင်ထားသော ပုံစံများကို ဖွဲ့စည်းကာ "ယဉ်ကျေးမှုများ" ဟူ၍ ဖြစ်လာ၏။ ဤ လူတို့ ၏ ယဉ်ကျေးမှုများ အကြောင်းကို "သမိုင်း"ဟု ခေါ်၏။

သမိုင်းလမ်းကြောင်းကို အရေးကြီးသော တော်လှန်ရေးသုံးခုက ပုံသွင်းခဲ့၏။ "အသိအမြင်တော်လှန်ရေး"သည် သမိုင်းကို လွန်ခဲ့သော နှစ် ၇၀ ခန့်က စတင်ပုံဖော်ခဲ့၏။ "စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆိုင်သော တော်လှန်ရေး"သည် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁၀,၀၀၀ ခန့်က အရှိန်အဟုန်ဖြင့် စတင်ခဲ့၏။ "သိပ္ပံနည်းကျတော်လှန်ရေး"သည် ကား လွန်ခဲ့သော နှစ် ၅၀၀ ခန့်ကမှ သာလမ်းကြောင်းပေါ်ရောက်ခဲ့၏။ ၎င်းသည် သမိုင်းကို အဆုံးသတ်ကာ လုံးဝဥသုပ္ပံ ကွဲပြားခြားနားသော တစ်စုံတစ်ရာကို စတင်ခဲ့၏။ ဤစာအုပ်သည် သက်ရောက်စေခဲ့ကြောင်း ပြောပြသောစာအုပ် ဖြစ်၏။

လူသားတို့ ၏ သမိုင်းကြောင်းကား ရှည်လျားစွာရှိ၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ်နှစ်သန်းကျော်က အရှေ့အာဖရိကတွင် လူသားတွေ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ လွန်ခဲ့သော အရှေ့အာဖရိကတွင် လူသားတွေ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ လွန်ခဲ့သောနှစ် နှစ်သန်းက နွေဦးပေါက်ရာသီ၏ တစ်နံနက်တွင် အရှေ့အာဖရိကတစ်နေရာတွင် စတင်တွေ့ရှိရ၏။ အမေလုပ်သူက ကလေးကို ချီပိုးထားပြီး ကလေးတချို့က ရွံ့နွံထဲတွင် ကစားနေကြ၏။ ကျောက်တုံးတစ်တုံးနှင့်တစ်တုံး ထုသံကိုလည်း သင်ကြားယောင်ကောင်း ကြားယောင်နိုင်၏။ တစ်စုံတစ်ဦးက ပုဆိန်တစ်ခု လုပ်နေပုံရ၏။ အနီးအနားတွင် အရွယ်ရောက်ပြီး အမျိုးသားနှစ်ဦးက

တစ်ဦးကိုတစ်ဦး သံသယမျက်လုံးများ နှင့် ကြည့်နေကြ၏။
တစ်စုံတစ်ဦးက ပုဆိန်တစ်ခု လုပ်နေပုံရ၏။ အနီးအနားတွင်
အရွယ်ရောက်ပြီး အမျိုးသားနှစ်ဦးက တစ်ဦးကိုတစ်ဦး
သံသယမျက်လုံးများ နှင့် ကြည့်နေကြ၏။ တတိယတစ်ဦးမှာ မူ
တောထဲမှ ထွက်လာကာ သူ့ရှေ့မှ ဖြတ်သွားသော မျောက်ဝံတစ်စုကို
လိုက်လံထောက်လှမ်းနေ၏။ ထိုသူများ သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး
ချစ်ကြပြိုင်ဆိုင်ကြ၊ သားငယ်သမီးငယ်များကို စောင့်ရှောက်ကြ၊
လက်နက်ကိရိယာတွေ ဖန်တီးကြ။ သို့သော် သူတို့ သည် မျောက်ဝံတို့
ဘဝနှင့် သိပ်မထူး။ ထိုသူတို့ ၏။ စိတ်ထဲတွင် တစ်နေ့ကျလျှင်
လပေါ်တက် လမ်းလျှောက်မည်၊ အနုမြူပုံး ခွဲမည်၊ မျိုးရိုးဗီဇ
လျှို့ဝှက်ချက်တွေ ဖော်ထုတ်မည်၊ သမိုင်းစာအုပ်တွေ ရေးမည်ဟု ကား
မည်သူမျှ စိတ်ကူးမိကြပုံမပေါ်။ ဤသမိုင်းဦးခေတ် လူသားတွေကား
တိရစ္ဆာန်များ သာသာမျှပင် ဖြစ်ချေ၏။ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လည်း
သဟဇာတဖြစ်အောင် သိပ်မနေတတ်ကြသေး။

ဇီဝဗေဒပညာရှင်များက တိရစ္ဆာန်များကို မျိုးစုတွေ
မျိုးစိတ်တွေခွဲ၏။ အချို့မျိုးစုတွေက တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင်
ကာမစပ်ယှက်ကြ၊ ကလေးမွေးကြ၏။ မြင်းနှင့်မြည်းတို့ ကလည်း
ထိုပုံစံမျိုး ရှိကြ၏။ သို့သော် သူတို့ တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင်
လိင်ဆွဲဆောင်မှု ပြဿနာတော့ နည်း၏။ သူတို့ နှစ်ကောင်ကို
သားစပ်ပေးလျှင် လားကိုမွေး၏။ ထို့ကြောင့် မြင်းနှင့်မြည်းကို
မျိုးစုတစ်ခုထဲတွင် ထည့်၍ မရ။ ခွေးဘီလူးနှင့်
စပင်နီယယ်အမျိုးအစားခွေးကား ပုံစံအတော်ကွဲပြားသည် ။ သို့သော်
သူတို့ က တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် တက်မက်ကြ၏။ သားစပ်ကြ၏။
မွေးလာတော့ ခွေးလေးတွေပင်။ ထို့ကြောင့် ခွေးဘီလူးနှင့်

စပင်နီယယ်ခွေးမျိုးတို့ ကို မျိုးစုတစ်ခုထဲမှာ ပင်ထည့်၏။ သူတို့ နှစ်မျိုးလုံး ခွေးတွေ။

ထိုမျိုးစုတူရာတူရာတွေ အုပ်စုနှင့်နေကြ၏။ ၎င်းတို့ သည် "မျိုးစု"တစ်ခုအောက်တွင် ရှိကြ၏။ ခြင်္သေ့များ ၊ ကျားများ ၊ ကျားသစ်များ ၊ ဂျာဇွာကျားသစ်များ တို့ သည် "ပန်သီရာ" မျိုးစုအတွင်းမှ ကွဲပြားခြားနားသောမျိုးစုများ ဖြစ်ကြ၏။ ဇီဝဗေဒပညာရှင်များက မျိုးတူစုအမည်များ နောက်တွင် လက်တင်ဘာသာစကားနှင့် နောက်တစ်မျိုး ထပ်ခွဲပေးထားပြန်သေးသည် ။ ဥပမာ- ခြင်္သေ့များ ဆိုလျှင် "ပန်သီရာ-လီယို"ဟု ပေးထား၏။ မျိုးတူစု "ပန်သီရာ"နောက်မှ မျိုးစိတ် "လီယို" ဖြစ်၏။ ဤစာအုပ်ကို ဖတ်နေသူတိုင်းသည် မျိုးတူစု "ဆာပီယင်း"၊ မျိုးစိတ် "ဟိုမို"ဖြစ်သော "ဟိုမိုဆာပီယင်း"များ သာ ဖြစ်ကြ၏။ (ဟိုမိုဆိုသော လက်တင်ဘာသာစကား၏ အဓိပ္ပာယ်က "လူ" ဖြစ်၏။ ဆာပီယင်းက "ဉာဏ်ရှိသော"ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် "ဟိုမိုဆာပီယင်း-ဉာဏ်ပညာရှိသောလူ"ဟူ၍ ဖြစ်၏။)

မျိုးစိတ်မှ တစ်ဖန် မိသားစုအဖြစ် အုပ်စုထပ်ခွဲ၏။ ဥပမာ- ကြောင်များ (ခြင်္သေ့၊ ကျားသစ်၊ အိမ်မွေးကြောင်များ ၊) ခွေးများ (ဝံပုလွေ၊ မြေခွေး၊ ခွေးအ၊) ဆင်များ (ဆင်များ ၊ အမွေးရှည်ဆင်များ ၊ တောဆင်ရိုင်းများ) မိသားစုဝင်များ သည် ၎င်းတို့ ၏ အစဉ်အဆက်လာ မိခင်ဖခင် မျိုးနွယ်များ အထိ မျိုးရိုးဗီဇကို လိုက်ကြည့်ရ၏။ ဥပမာ- ကြောင်များ ဆိုလျှင် အသေးငယ်ဆုံးဖြစ်သော အိမ်မွေးကြောင်လေးမှ အစ အကြီးဆုံးခြင်္သေ့အထိ မိသားစုဝင်များ ပင် ဖြစ်၏။ သူတို့ မျိုးနွယ်အားလုံးတို့ သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်သန်းပေါင်း ၂၅ သန်းကစပြီး နေထိုင်ရှင်သန်ခဲ့ကြ၏။

"ဟိုမိုဆာပီယင်း"များ သည် မိသားစုတစ်စုထဲတွင် အပါအဝင် ဖြစ်၏။ နှစ်ထောင်ပေါင်းများစွာ ကြာအောင်ပင်လျှင် "ဟိုမိုဆာပီယင်း"များက သူတို့ ကိုမေးလျှင် သူတို့ သည် မိမဲ့ ဖမဲ့များ ဖြစ်ကြောင်း၊ သူတို့ တွင် မိသားစုမရှိကြောင်း၊ မောင်နှမဝမ်းကွဲများ ရော၊ မောင်နှမအရင်းများ ရော မရှိကြောင်းပြောကြလိမ့်မည်။ သည် ထက်ပိုပြောရလျှင် သူတို့ မှာ မိဘများ မရှိဟု ပင်ပြောကြ၏။ တကယ့်အမှန်တရား မှာ "ဟိုမိုဆာပီယင်း"တွင် အလွန်တရာပွက်လောသော "လူဝံ"ကြီးများ မိသားစုမှ ဆင်းသက်လာသည် သာ ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်တို့ သက်ရှိထင်ရှား အရင်းနှီးဆုံး ဆွေမျိုးများ ထဲတွင် ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံအငယ်စားများ ၊ အော်ရန်ဘူတန်လူဝံများ ၊ မျောက်လွှဲကျော်များ တို့ ပါဝင်နေ၏။ ကျွန်တော်တို့ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၆ သန်းကျော်သို့ပြန်သွားလျှင် ရှေးကျသောအဘွားတစ်ဦးကို သမီးနှစ်ဦးနှင့်အတူ တွေ့ရမည်။ တစ်ဦးမှ နေ၍ ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံ အငယ်စားသို့ ဆင်းသက် လာပြီး တစ်ဦးက ကျွန်တော်တို့ လူအဖြစ် ဆင်းသက်လာကြမည် ဖြစ်၏။

မိသားစုလျှို့ဝှက်ချက်များ

"ဟိုမိုဆာပီယင်း"က လျှို့ဝှက်ချက်တစ်ခုကို ထိန်းသိမ်းထားသည် ။ ယဉ်ကျေးမှုမရှိသော မောင်နှမဝမ်းကွဲများ ပေါများ ခဲ့သည့်အပြင် ဟိုးရှေးရှေးတုန်းက ကျွန်တော့်တွင် ညီအစ်ကိုမောင်နှမတချို့လည်း ရှိသေး၏။

ကျွန်တော်တို့ ဘာသာကျွန်တော်တို့ "လူ"ဟူသောဘွဲ့ကို သတ်မှတ်ခံယူထားကြသော်လည်း မျိုးကွဲလူများ စွာ ရှိသေး၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၂.၅ သန်းကျော်ခန့်က အရှေ့အာဖရိကတွင် ရှေးဦးလူဝံများ ဖြစ်သော "အော်စထရာလိုပီသီကပ်(စ်)"အဖြစ်နှင့် လူစတင်ခဲ့၏။ ၎င်းကို "တောင်ဘက်လူဝံ"ဟု ခေါ်ကြ၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၂ သန်းကမူ ထိုလူတို့ သည် သူတို့ ၏ ဇာတိမြေကို စွန့်ခွာကာ မြောက်အမေရိက ဥရောပနှင့် အာရှတို့ သို့ ထွက်ခွာလာကြ၏။ နှင်းဖုံးသော ရုရှားသစ်တောများမှ သည် အင်ဒိုနီးရှားတောနက်ဆီသို့ ရောက်လာကြ၏။ ဤသို့ဖြင့် လူမျိုးစုများ စွာသည် ကွဲပြားခြားနားသော အရပ်ဒေသများ သို့ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိလာကြ၏။ တစ်မျိုးစီက ကွဲပြားခြားနားသောသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုလိုက်ပြီး လိုက်လျောညီထွေစွာ နေထိုင်ရှင်သန်ကြ၏။ သို့ဖြင့် တစ်မျိုးစီသည် ကိုယ်ပိုင် လက်တင်အမည်တစ်မျိုးစီ ရလာ၏။

ဥရောပနှင့် အာရှအနောက်ဘက်က လူတွေကို "ဟိုမိုနင်းဒါးသာလင်စစ်"ဟု ခေါ်ကြ၏။ (နင်းဒါးတောင်ကြားမှ လာသောလူများ ။) လွယ်လွယ်အားဖြင့် သူတို့ ကို "နင်းဒါးသာလ်း"ဟု ခေါ်၏။ သူတို့ က ရေခဲသောယူရေးရှားဒေသက ချမ်းအေးသော ရာသီဥတုနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာနေကြသည် ။ သူတို့ က ယခုခေတ်လူသားတွေထက် ပိုမိုတုတ်ခိုင်၏။ ကြွက်သားအပြိုင်းအရိုင်းတွေနဲ့ ပိုပြီးဗလကောင်း၏။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ ဂျာဗားကျွန်းတွင် "ဟိုမိုဆိုလိုရင်းဆစ်"များ နေကြ၏။ (ဆိုလိုတောင်ကြားမှ လူများ ။) သူတို့ က ယာဉ်စွန်းတန်းဒေသ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေနေကြ၏။ အခြားသော အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ကျွန်းဖြစ်သည့် "ဖလောရက်စ်" ကျွန်းတွင် မူ

"ဟိုမိုဖလောရက်စီယင်စစ်"တို့ နေကြ၏။ သူတို့ ၏ ပျမ်းမျှအရပ်က
တစ်မီတာမျှသာရှိလေ၏။ ကိုယ်အလေးချိန်က ၂၅
ကီလိုဂရမ်ထက်မပိုကြ။ သို့သော် သူတို့ က လက်နက်ကိရိယာများကို
တီထွင်ထုတ်လုပ်သုံးစွဲပြီး ကျွန်းပေါ်ရှိ ဆင်ပုများကို အမဲလိုက်နိုင်ကြ၏။
အာရှတိုက်၏ ကျယ်ပြန့်သောလွင်ပြင်များ တွင် မူ
"ဟိုမိုအီရက်တပ်စ်"ခေါ် ခပ်မတ်မတ်လူများ နေကြ၏။ သူတို့ အရပ်က
၁.၈၀ မီတာအထက် မြင့်ကြ၏။

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆိုက်ဘေးရီးယားနိုင်ငံမှ
"ဒင်နီဆိုဗာ"ဂူကိုတူးဖော်ရင်းနှင့် သိပ္ပံပညာရှင်များ သည်
ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းလူလက်ချောင်းရိုး တစ်ခုကို တွေ့ရှိကြ၏။
ထိုလူမျိုးကို "ဟိုမိုဒင်နီဆိုဗာ"ဟု အမည်ပေးလိုက်၏။ ထိုလူမျိုး
ယခင်က မတွေ့ဖူးခဲ့။ ဤသို့သော နောက်ထပ် လူအမျိုးအစားမျိုးကို
နောင်မည်သည့်နေရာတွင် ၊ မည်သည့်အချိန်တွင် တွေ့ကြဦးမည်မသိ။
လူသူ အရောက်အပေါက်နည်းသော ဆိုက်ဘေးရီးယားဂူများ သို့မဟုတ်
ဝေးလံသီခေါင်သော အင်ဒိုနီးရှားကျွန်းများ တွင်
မတွေ့ရှိသေးသောလူမျိုးများကို တွေ့နိုင်သေးသည် ။

ဥရောပနှင့် အာရှတွင် ထိုလူများ နေထိုင်ကြစဉ်
အရှေ့အာဖရိကတွင် လည်း လူတို့ ၏ တရွေ့ရွေ့နှင့်
အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲမှုများ မရပ်သေး။ "ဟိုမိုရူးဒေါ့ဖ်ဖင်ဆစ်"
(ရူးဒေါ့ဖ်ရေကန်မှ လူ)၊ "ဟိုမိုအာဂါစတာ" (အလုပ်လုပ်သောလူ) နှင့်
ကျွန်တော်တို့ လူမျိုး "ဟိုမိုဆာပီယင်း" (ဉာဏ်ပညာရှိသော သို့သော်
သိပ်ပြီး ရိုးရိုးယဉ်ယဉ် မဖြစ်သောလူ)တို့ ဖြစ်လာကြ၏။

မျိုးနွယ်စုအချို့ကား ခန္ဓာကိုယ် ကြီးထွားမြင့်မားသည် ။ အချို့က

ပုပုညက်ညက်၊ အချို့ကား အသားစားကျူးသည် မုဆိုးမျိုးတွေ၊
အချို့ကျတော့ သက်သက်လွတ်စားသူတွေ၊ အချို့က
ကျွန်းလေးတစ်ကျွန်းထဲမှာ သာ ကုပ်ကုပ်လေးနေကြ၏။ အချို့ကတော့
တိုက်ကြီးတွေအနဲ့ လှည့်လည်သွားလာနေ၏။ သို့သော် သူတို့
အားလုံးပင် "ဟိုမို"မျိုးနွယ်စုတွေသာ ဖြစ်ကြ၏။ သူတို့ အားလုံး
လူသားတွေပင် ဖြစ်ကြ၏။ လူသားမျိုးနွယ်များ အားလုံး၏ ဌာနေက
ဤကမ္ဘာမြေ။

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၂ သန်းမှ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁ သန်းထိ
လူမျိုးစုအားလုံးသည် ယှဉ်တွဲနေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ ဘာဖြစ်လို့ လဲ။
ယနေ့ခေတ်အခါတွင် မြေခွေးမျိုးစုတွေ၊ ဝက်ဝံမျိုးစုတွေ၊
ဝက်မျိုးစုတွေများ စွာ ရှိနေ၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁၀၀,၀၀၀ က
လူမျိုးနွယ်စုသည် "ဟိုမိုဆီပီယင်း"တစ်မျိုးသာရှိတော့၏။
"ဟိုမိုဆီပီယင်း"တို့ သည် သူတို့ ၏ မောင်နှမ မျိုးနွယ်များကို
သတိမရဘဲ ချုပ်တည်းမျှသိပ်ထားခဲ့ခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းကို
မကြာခင်အတွင်း မြင်လာကြပါလိမ့်မည်။

ဦးနှောက်၏ တန်ဖိုး

"ဟိုမိုဖလော်စီယန်စစ်" ခေါ် လူပုလေးများမှ အစ
"ဟိုမိုအီရက်တပ်စ်"ခေါ် လူဘီလူးကြီးများ အထိ လူသားမျိုးနွယ်များ
သည် ကွဲပြားခြားနားမှုများ စွာ ရှိနေကြသည့်တိုင်
တူညီသောသွင်ပြင်လက္ခဏာများ စွာလည်း ရှိကြ၏။ ပထမဆုံး
ပြောရမည်မှာ လူသားတို့ တွင် သာမန်ထက်ပိုလွန်ကြီးမားသော

ဦးနှောက်ရှိကြ၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၂.၅ သန်းကအမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့ ၏ ဦးနှောက်သည် သူတို့ ၏ ခန္ဓာကိုယ်အချိုးအစားနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အတော်ကြီး၏။ သို့သော် အချိန်ကြာလာသည် နှင့်အမျှ ဦးနှောက်အမျိုးအစား မညီမျှမှုက ပို၍ တိုးလာ၏။ ကီလိုဂရမ် ၆၀ ရှိသော နို့တိုက်သတ္တဝါများ ၏ ပျမ်းမျှ ဦးနှောက်အရွယ်အစားက ၂၀၀ ကုဗစင်တီမီတာရှိ၏။ အလားတူ ၆၀ ကီလိုဂရမ်ရှိသော လူ၏ ဦးနှောက် ၁၂၀၀ မှ ၁၄၀၀ ကုဗစင်တီမီတာထိ ရှိ၏။

ဤသည် မှာ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသည် ကို သုတေသီများက ရှင်းပြဖို့ ခက်ခဲနေကြ၏။ ဒေါင်းတစ်ကောင်၏ အရွယ်နှင့်မမျှ ကြီးမားသောအမြီး၊ သမင်တစ်ကောင်၏ ကြီးမားသောချို့တို့ ကဲ့သို့ပင် လူတွင် လည်း သူ၏ ဦးနှောက်က ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေ၏။ ၎င်းကို သယ်ယူသွားဖို့ မလွယ်။ အထူးသဖြင့် ထူထပ်သော ဦးခေါင်းခွံထဲတွင် ရှိနေ၍ ဖြစ်၏။ ၎င်းကို အားသွင်းအားဖြည့်ဖို့ ကလည်း ခက်၏။ "ဟိုမိုဆာပီယင်း"တွင် ဦးနှောက်သည် သူ၏ စုစုပေါင်း အလေးချိန်၏ ၂.၃ ရာခိုင်နှုန်းရှိနေ၏။ သို့သော် အနားယူချိန်တွင် ၎င်းသည် ခန္ဓာကိုယ်၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို သုံးစွဲ၏။ နှိုင်းယှဉ်ပြရလျှင် အခြားသော လူဝံတို့ အဖို့ အနားယူချိန်တွင် စွမ်းအင်၏ ၈ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ သုံးသည် ။ ရှေးဦးလူများ သည် သူတို့ ၏ ဦးနှောက်ကို နှစ်မျိုးသုံး၏။ ပထမဆုံးအနေနှင့် သူတို့ သည် အစာရှာဖွေရာတွင် အချိန်ကို ပိုသုံး၏။ ဒုတိယအချက်မှာ သူတို့ ၏ လက်မောင်းကြွက်သားမှ စွမ်းအားတို့ ကို ဦးနှောက်ကလပ်စည်းများ သို့ လွှဲပြောင်းပေးကြ၏။ ကီလို ၆၀ အလေးချိန်ရှိသော ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံသည် ၆၀ ကီလို အလေးချိန်ရှိသော "ဟိုမိုဆာပီယင်း"ကို အရုပ်လေးတစ်ရုပ် ဆွဲဖြဲသလို ဆွဲဖြဲပစ်နိုင်၏။

သို့ဆိုလျှင် ထိုကြီးမားသော ဦးနှောက်များ ၏ အကျိုးကျေးဇူးက
ဘာတွေလဲ။ ဤမေးခွန်းမှာ အဲလဘတ်အိုင်းစတန်းနှင့်
ဘီးလ်ဂိတ်(စ်)တို့ ခေတ်တွင် မူ အတော်ရှုန်းနှမ်းနိုင်လှသော
မေးခွန်းဖြစ်မည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ် နှစ်သန်းကမူ ဤမေးခွန်းကို ဖြေဖို့
ခက်၏။ ထိုခေတ်ကာလက လူတို့ က ဦးနှောက်ကို
အသုံးမချတတ်သေး။

လူတို့ တွင် တူညီသောအချက် နောက်တစ်ခုမှာ သူတို့ သည်
ခြေနှစ်ချောင်းဖြင့် မတ်မတ်လမ်းလျှောက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။ အဦးအစက
လေးဖက်တွားသွားရာမှ နှစ်သန်းနှင့်ချီ ကြာသောအခါ ခါးရိုးကမတ်
လာပြီး ခပ်မတ်မတ်လမ်းလျှောက်လာနိုင်ကြ၏။ တကယ်တော့
ခန္ဓာကိုယ်နှင့်အမျိုးမညီ ကြီးမားနေသော ခေါင်းရှိသောလူအဖို့
ခန္ဓာကိုယ်ကို မတ်မတ်ထားရန် မလွယ်ကူပါ။ ခါးတွေအနာခံ၊
လည်ပင်းတွေ အကိုက်ခဲခံပြီးမှ ယခုကဲ့သို့ တဖြည်းဖြည်း မတ်မတ်ရပ်
လမ်းလျှောက်လာနိုင်ခြင်းသာ ဖြစ်၏။

အမျိုးသမီးတွေကျတော့ ပိုခက်၏။ ကိုယ်ကိုမတ်မတ်ရပ်လိုက်တော့
အမျိုးသမီး သန္ဓေလမ်းကြောင်းက ကျဉ်းသွား၏။
ကြီးမားသောလူဦးနှောက်ကြီးကိုပါ မတ်ထားရသောအခါ
ခါးတွေကိုက်လာ၏။ ထိုအခြေအနေမျိုးဖြစ်သော ကျဉ်းမြောင်းသည့်
သန္ဓေလမ်းကြောင်းမှ ဧရာမခေါင်းကြီး လူပြည်သို့
မည်သို့ထွက်လာနိုင်ပါမည်နည်း။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများ စွာသည်
သန္ဓေသား မွေးဖွားချိန်တွင် အသေအပျောက်များ ၏။ ကလေး၏
ဦးနှောက်နှင့် ခေါင်းက သေးငယ်ပြီး ကွေးညွတ်ပျော့ပြောင်းမှ သာ
မီးဖွားရလွယ်ကူမည်။ ဤအခြေအနေသို့ တရွေ့ရွေ့နှင့်
တဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာခဲ့။

မြင်းကျားလေး မွေးဖွားလာပုံ မှတ်တမ်းရုပ်ရှင်များ စွာရှိ၏။
မြင်းကျားပေါက်စလေးသည် မိခင်ဝမ်းမှ ကျွတ်သည် နှင့်
သူ့ခြေထောက်ပေါ် သူရပ်နိုင်လာ၏။ ပြီးတော့ လမ်းလျှောက်၏။
မကြာခင် ပြေးတော့၏။ လူသားကလေးငယ်ကား
ဤအခြေအနေသို့ရောက်ရန် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာ အချိန်ယူရ၏။

လူသားတိုင်းသည် မွေးစက မဖွံ့ဖြိုးကြ။ သူတို့ ကို ပညာပေးရ၏
အခြားသတ္တဝါများ ထက် ပို၍ အချိန်ပေးရ၏။ နို့တိုက်သတ္တဝါ အများ
စုသည် မွေးကတည်းက ရှင်သန်လှုပ်ရှားနိုင်ကြ၏။ သူတို့ က
မွေးကတည်းက ကျက်နေသော၊ ဖုတ်ပြီးသားအိုးကဲ့သို့ လှုပ်ရှားရန်
အဆင်သင့်ရှိနေကြ၏။ လူတို့ ကမှ မကျက်တကျက်အိုးနှင့် တူ၏။
လှုပ်လိုက်လျှင် ကွဲသွားမည်။ ထို့ကြောင့် အချိန်ယူရ၏။ ပညာပေးရ၏။
လူကြီးတို့ ပုံသွင်းသည့်နေရာကလည်း အရေးကြီး၏။ မိမိတို့
ကလေးများကို ခရစ်ယာန်လား၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လား၊ ဓနရှင်လား၊
ဆိုရှယ်လစ်လား၊ စစ်မက်လိုလားသူလား၊ ငြိမ်းချမ်းရေး
မြတ်နိုးသူလား။

မတ်မတ်ရပ်ခြင်းကား ထူးခြား၏။ ရှေ့လက်နှစ်ဖက် အားသွားသည်
။ လက်ဖဝါးနှင့် လက်ချောင်းလေးများ ရှိ ကြွက်သားများ
အားကောင်းလာ၏။ အာရုံကြောတွေလည်း ပိုမိုနိုးကြားလာ၏။
ဤသို့ဖြင့် လူသားများ သည် အလွန်နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အလုပ်များကို
သူတို့ ၏ လက်များ နှင့် လုပ်ကိုင်နိုင်လာသည် ။ ရှုပ်ထွေးသော
စက်ကိရိယာများကို ကောင်းစွာကိုင်တွယ် အသုံးချလာနိုင်၏။
လက်နက်ကိရိယာ သုံးစွဲမှုကား လွန်ခဲ့သော နှစ် ၂.၅ သန်းက စသည် ဟု
ဆိုရမည်။ လက်နက်ကိရိယာ ကိုင်တွယ်အသုံးချခြင်းသည် ရှေးလူများ
နှင့် အခြားလူဝံတို့ ကွဲပြားခြားနားချက်ဟု ရှေးဟောင်းသုတေသီများက

ကောက်ချက်ချကြ၏။

ကြီးမားသောဦးနှောက်၊ ကိရိယာတန်ဆာပလာများ သုံးတတ်မှု၊ သင်ယူလေ့လာမှုစွမ်းရည် မြင့်မားခြင်းနှင့် လူမှုရေးဖွဲ့စည်းမှု ရှုပ်ထွေးခြင်းတို့ သည် ဧရာမ တစ်ပန်းသာမှုများ ပင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြင့် ဤကမ္ဘာမြေတွင် လူသားတို့ သည် အစွမ်းအထက်ဆုံးသတ္တဝါများ ဖြစ်လာခြင်းပင် ဖြစ်၏။ စင်စင်ကား လူသားတို့ သည် ဤတစ်ပန်းသာမှုများကိုခံစားခဲ့သည် မှာ နှစ်ပေါင်းနှစ်သန်းကျော်ခဲ့ပြီ။ မျိုးစုများအားလုံးကိုရေတွက်လျှင် လူသားတစ်သန်းနီးပါးသည် အင်ဒိုနီးရှားမှ ပေါ်တူဂယ်သို့ ပျံ့နှံ့ခဲ့ကြ၏။ သူတို့ က သူတို့ ထက်အင်အားကြီးသူများ ၏ ရန်ကို တထိတ်ထိတ်တလန့်လန့်နှင့် ရှင်သန်ခဲ့ကြ၏။ သူတို့ ထက် သေးငယ်သောသတ္တဝါများကို အမဲလိုက်၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့ ၏ အကြွင်းအကျန်များကို ရှာဖွေစားသောက်ခြင်းတို့ ပြုကြ၏။ တစ်ချိန်တည်းမှာ ပင် အပင်များ ၊ အသီးများကို စားကြ၏။

စောစောပိုင်းက အသုံးပြုသော ကျောက်လက်နက်များ သည် အရိုးများကိုခွဲပြီး ချင်ဆီထုတ်စားရန်အတွက် အဓိကအသုံးပြုကြ၏။ သစ်တောက်ငှက်က သစ်ခေါက်များ ထဲမှ ပိုးမွှားများကို နှုတ်သီးဖြင့် ထိုးဆွစားသောက်သည့်ပုံစံကို အတုယူကြခြင်းဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့် ချင်ဆီကိုစားကြပါသလဲ။ ရှင်းပါသည် ။ ခြင်္သေ့က သစ်ကုလားအုတ်ကို ဖမ်းပြီးသတ်စားသောအခါ ၎င်းတို့ က အကောင်းဆုံးအသားများ သာ ရွေးစားသွားကြ၏။ အကြွင်းအကျန်အချို့ကို ခွေးအတွေ၊ မြေခွေးတွေက စားကြ၏။ လူသားတွေအတွက်တော့ အရိုးသာကျန်တော့၏။ အရိုးကိုခွဲပြီး အထဲမှ ချင်ဆီထုတ်စားဖို့ ပဲ ရှိတော့သည် မဟုတ်ပါလား။

နှစ်ပေါင်းများ စွာ ကြာသည် အထိပင် လူသားတို့ သည် ထိုသို့သော

အကြွင်းအကျန် အရိုးချင်ဆီမျှသာ စားခဲ့ကြရ၏။
တစ်ခါတစ်ရံကျတော့လည်း မိမိထက် အင်အားငယ်သော
သတ္တဝါတွေကို အမဲလိုက်သတ်ဖြတ်နိုင်ခဲ့ကြ၏။လွန်ခဲ့သော နှစ်
၁၀၀,၀၀၀ မှ စ၍ သာ လူသားများက အမဲလိုက်ကျွမ်းကျင်လာကာ
သတ္တဝါမှန်သမျှကို သတ်စားနိုင်ကြခြင်း ဖြစ်၏။ တကယ်တော့
လူသားသည် သံချပ်ကာ ကားတွေ၊ အနုမြူပုံးတွေ စသော
လူသတ်လက်နက်တွေကို တီထွင်ရန်နဂိုတည်းက ရိုင်းပျရက်စက်
ကြမ်းကြုတ်သော ဝံပုလွေကဲ့သို့သော စရိုက်လက္ခဏာရှိသူများ မဟုတ်။
လူသားတို့ ဖြစ်တည်စကမူ သူတို့ က သိုးအုပ်ပမာ
ကြောက်တတ်ရွံ့တတ်၊ ဇက်ရဲလက်ရဲမနိုင်သော ပုံစံတွေဖြင့်
စတင်ခဲ့ကြ၏။ နောက်မှ သာ တဖြည်းဖြည်းနှင့်
တရွေ့ရွေ့ပြောင်းလဲဖြစ်စဉ်၏ မတော်တဆဖြစ်မှု၊
အလျင်အမြန်ဖြစ်လာကာ သူတို့ လက်ထဲ သံချပ်ကာကားတွေ၊
အနုမြူပုံးတွေ ရောက်လာခြင်းသာဖြစ်သည် ။ ဤသည် က
ပိုပြီးအန္တရာယ်ကြီးလှပါသည် ။

အချက်အပြုတ်ပညာ

လူတို့ အလျင်အမြန် တိုးတက်လာခြင်းတွင်
ထိပ်ဆုံးအဆင့်ကပါဝင်သည် မှာ မီးကို တွေ့ရှိခြင်းပင် ဖြစ်၏။
မည်သည့်အချိန်က လူတွေ မီးကိုတွေ့သည် ကိုမူ
အတိအကျမပြောနိုင်။ သို့သော် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၃၀၀,၀၀၀ လောက်တွင်
မူ လူတို့ မီးကိုအသုံးပြုသော အထောက်အထားများ တွေ့လာရ၏။

ထို့အပြင် သားရဲတိရစ္ဆာန်များ အနားကပ်မလာနိုင်အောင် ကာကွယ်ပေးရေး လက်နက်လည်း ဖြစ်လာ၏။ အသားတွေကို မီးဖုတ်စားသောက်၍ လည်း ရလာ၏။ မီးကို အသုံးပြုလာတတ်ခြင်း၏ အဓိကအကျိုးကျေးဇူးကား ချက်ပြုတ်ကြော်လှော် စားတတ်လာခြင်းပင် ဖြစ်၏။

ချက်ပြုတ်ခြင်းသည် လူသားတို့ အတွက် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်လာ၏။ ဂျုံတို့ ၊ ဆန်တို့ ၊ အာလူးတို့ ကို အစိမ်းအတိုင်းစားသည် ထက် ပြုတ်စားတာက ပို၍ အစာကျေညက်၏။ အရသာပိုရှိ၏။ ထိုစဉ်ကမူ သားစိမ်း ငါးစိမ်းများ တွင် တွယ်ကပ်ရှင်သန်နေသော ရောဂါပိုးတွေ၊ ကပ်ပိုးတွေ၏ အန္တရာယ်ကား မသိကြသေး။ သို့သော် ပြုတ်စား၊ ကင်စားတတ်လာတော့ ထိုရောဂါပိုးတို့ အန္တရာယ်လည်း ကင်းလာ၏။ မျောက်ဝံ၊ လူဝံများက သားစိမ်း ငါးစိမ်းများကို တစ်နေ့တာ စားချိန်ဝါးချိန်က ငါးနာရီမျှကြာ၏။ လူက ချက်ပြုတ်စားသောအခါ တစ်နာရီလောက်နှင့် အစာကျေညက် စားသုံး၍ ရ၏။

ချက်ပြုတ်နည်း စသိလာသည် နှင့် လူသားတို့ က အစားအစာမျိုးစုံကို စားနိုင်လာ၏။ အထူးသဖြင့် လူတွင် ရှိသော သွားတိုတို၊ အူတိုတိုနှင့်က ချက်ပြုတ်ရသော အစားအစာနှင့်မှ ပို၍ လိုက်လျော၏။ ချက်ပြုတ်စားသောက်ခြင်းကြောင့် လူတို့ ၏ အူတွေ ပိုတိုလာကာ ဦးနှောက်က ဆက်လက်ကြီးထွားလာကြောင်း အချို့ပညာရှင်များက ပြောကြ၏။ အူရှည်ရှည်ရှိလျှင် ဦးနှောက်ကြီးကြီးရှိလျှင် သုံးစွဲရသောအင်အားက ပိုကုန်လွယ်၏။ အူကလည်း တိုလာ အင်အားသုံးစွဲမှုလည်း လျော့လာခြင်းက ဦးနှောက်ကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးစေ၏။

လူနှင့် အခြားတိရစ္ဆာန်တို့ ကွာဟလာခြင်း၏ အဓိကသည် မီးကိုအသုံးပြုတတ်ခြင်းတွင် မူတည်၏။ အခြားတိရစ္ဆာန်များ ၏ စွမ်းပကားသည် သူတို့ ၏ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်တွင် မူတည်၏။ သူတို့ ၏ ကြွက်သားစွမ်းရည်ပေါ်တွင် မူတည်၏။ ငှက်တွေအတွက် တောင်ပံ အလျား၊ အန်ကြီးမှု၊ သွားတွေအရွယ်အစား ကြီးမားမှုပေါ် မူတည်၏။ ငှက်များက လေဟု နံစီး ပျံဝဲနိုင်သော်လည်း ဤသဘာဝအင်အားစုများကို သူတို့ က မထိန်းချုပ်နိုင်။ သူတို့ ၏ ရုပ်ခန္ဓာ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်က သူတို့ ကို အကန့်အသတ်တွေ ပိုလုပ်ပေး၏။

လူသားတို့ အဖို့ မူ မီးကို စတွေ့တုန်းကတည်းက သူတို့ ၏ အင်အားကို သူတို့ ပြန်ထိန်းသိမ်းတတ်လာ၏။ မီးကို ဘယ်အချိန်မွှေးရမည်၊ ဘယ်နေရာမွှေးရမည်ကို သူတို့ သိ၏။ မီးကို မည်သို့ကြီးထွားအောင် မွှေးရမည်ကိုသိသကဲ့သို့ မီးကို မည်သို့ငြိမ်းသတ်ရမည်ကိုလည်း သိ၏။ မည်မျှ အင်အားချိနဲ့ သောလူပင်ဖြစ်စေ မီးတောက်ကို ထိန်းနိုင်၏။ ကီလို ၆၀ မျှလေးသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးက သစ်တောတစ်တောလုံးကို နာရီပိုင်းအတွင်း မီးလောင်တိုက် သွင်းနိုင်သည် ။ အဟု နံကြီးမားလှသောမီးကို သူတို့ ၏ အင်အားချိနဲ့ သော ကြွက်သားများက ထိန်းနိုင်၏။ ပျော့ပြောင်းသောလက်သည်းများ သို့တည်းမဟုတ် တုံးလှသောသွားများက ထိန်းနိုင်၏။ မီးကို စတင်တွေ့ရှိခြင်းသည် အနုမြူဗုံးအထိ ကြီးမားသော ခြေလှမ်းတစ်ရပ်ကို လှမ်းလိုက်နိုင်ခြင်းပင်တည်း။

"ဟိုမိုဆာပီယင်း"တွေ မည်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်နေရာက ပေါ်လာပါသနည်း။ သမိုင်း၏ ပဟေဠိများ စွာကဲ့သို့ ဤမေးခွန်း၏ အဖြေသည် လည်း ကွဲပြားခြားနား၏။ အချို့ပညာရှင်များက

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁၅၀,၀၀၀ က အရှေ့အာဖရိကမှ စသည် ဟု ဆို၏။ အချို့ကလည်း လွန်ခဲ့သော နှစ် ၇၀,၀၀၀ မှ စ၍ အရှေ့အာဖရိကမှ အာရေဗျသို့ ရောက်လာကြသည် ဟု ဆို၏။ အာရေဗျမှ တစ်ဆင့် အခြားနေရာအနှံ့အပြားသို့ ပျံ့နှံ့သွားသည် ဟု ဆိုကြ၏။

"ဟိုမိုဆာပီယင်း"များ အာရေဗျသို့ ခြေချသောအချိန်တွင် ယူရေးရှားအများစုတွင် အခြားလူသားတွေ အခြေချရောက်ရှိနေကြပြီ။ သူတို့ ဘာဖြစ်ကုန်ကြပါသလဲ။ ဝိရောဓိအဖြေနှစ်ခု ပေါ်လာ၏။ လိုင်ရောနောကူးစက်သွားသည် ဟု ဆိုသူကဆို၏။ အာဖရိကရောက် လူတွေက တစ်ကမ္ဘာလုံး ပျံ့နှံ့ကုန်၏။ နောက်သဘောတရားတစ်ခုကမူ ဤအဆိုကို လက်မခံ။ အာဖရိကရောက် အခြေချသူများက အခြားလူမျိုးများ နှင့် မရောယှက်လိုကြ။ ဤသို့ဖြင့် သူတို့ က တဖြည်းဖြည်း မျိုးတုံးပျောက်ကွယ်ကုန်ကြ၏။ သို့ဖြင့် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၇၀,၀၀၀ က လူများမှာ အရှေ့အာဖရိကမှ လက်ကျန်လူတွေက ဆင်းသက်လာခြင်းပင် ဖြစ်မည်။

ရှေးဦးလူသားဖြစ်သော "နင်းဒါးသာလ်"များကို တူးဖော်ရရှိသောအခါ ၎င်းတို့ သည် ကြွက်သားအပြိုင်းအရိုင်း ရှိရုံမျှမက သူတို့ ဦးနှောက်များက ကျွန်တော်တို့ လက်ရှိလူဦးနှောက်နှင့် အရွယ်အစားခြင်း တူသည် ကို တွေ့ရ၏။ သူတို့ က လက်နက်ကိရိယာသုံး၏။ မီးကို သုံး၏။ အမဲလိုက်ကျွမ်းကျင်၏။ သေဆုံးသောအခါ ကျကျနနမြှုပ်၏။ နာမကျန်းသူနှင့် မသန်စွမ်းများကို ပြုစုစောင့်ရှောက်၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၃၀,၀၀၀ က "နင်းဒါသာလ်" အရိုးအချို့ကို စပိန်ပြည်တောင်ပိုင်းတွင် တူးဖော်ရရှိခဲ့၏။ သူတို့ က အသားဖြူဖြူ၊ ဆံပင်သန်သန်တွေဟု သိရ၏။

"ချားလ်စ်ဒါဝင်"က "ဟိုမိုဆာပီယင်း"တို့ သည် တိရစ္ဆာန် နောက်တစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည် ဟု ပြောသောအခါ လူအများ စုက ဒေါသဖြစ်ကြ၏။ ယနေ့ထက်တိုင်ပင် လူအများ စုက ထိုသို့မယုံနိုင်ကြသေး။

"ဟိုမိုဆာပီယင်း" နောက်ဆုံးရုပ်ကြွင်းသည် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၅၀,၀၀၀ ခန့်က ရှိခဲ့၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၄၀,၀၀၀ တွင် မူ သူတို့ ပျောက်သွား၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၃၀,၀၀၀ လောက်တွင် "နင်းဒါးသားလ်"တို့ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁၂,၀၀၀ မှ စ၍ "ဖလောရက်စ်"ကျွန်းမှ နောက်ဆုံး လူပုမျိုးနွယ်တွေ ပျောက်ကုန်၏။ သူတို့ က အရိုးတချို့၊ ကျောက်လက်နက်ကိရိယာအချို့၊ အဖြေမရှိသော မေးခွန်းအချို့ကို ပေးထားခဲ့၏။ အချို့ပညာရှင်များကမူ တစ်နေ့နေ့တွင် အင်ဒိုနီးရှားတောနက်များ ထဲတွင် ဤလူပုမျိုးနွယ်လေးများကို တွေ့နိုင်ကောင်း တွေ့နိုင်မည်ဟု ဆိုကြ၏။

"ဆာပီယင်း"တို့ ၏ အောင်မြင်မှုလျှို့ဝှက်ချက်က ဘာလဲ။ သူတို့ က ကွဲပြားခြားနားသော ဒေသနှင့် ရာသီဥတု၊ ဂေဟဗေဒအမျိုးမျိုးတို့ တွင် အဘယ်ကြောင့် လျင်လျင်မြန်မြန် အခြေချနေထိုင်နိုင်ကြတာလဲ။ "ဆာပီယင်း"တို့ က အခြားသောလူသားမျိုးနွယ်တွေကို မည်သို့လွှမ်းမိုးလိုက်တာလဲ။ အားခွန်ဗလတောင့်သော၊ ဦးနှောက်စွမ်းအားရှိသော၊ အအေးဒဏ်ခံနိုင်သော "နင်းဒါးသားလ်"တွေကို အဘယ်ကြောင့် အနိုင်ယူဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့တာလဲ။

"ဟိုမိုဆာပီယင်း"တို့ က ဤကမ္ဘာဂြိုဟ်တွင် ဘုရင်တစ်ဆူ ဖြစ်လာကြခြင်းမှာ ထူးကဲလှသော ဘာသာစကားကြောင့်ပင် ဖြစ်၏။